

Ιστορία

Ουίνστον Σπένσερ Τσώρτσιλ

Β' Παγκόσμιος Πόλεμος

Μετάφραση:

Γιάννης Καστανάρας

Γκροβάτσης, 2010, σ. 1328, € 65

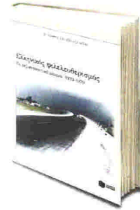

Ευάνθης Χατζηβασιλείου

**Ελληνικός φιλελευθερισμός:
Το ριζοσπαστικό ρεύμα, 1932-1979**

Πατάκης, 2010

σ. 604, € 37

Ιωάννης Δ. Στεφανίδης

Εν ονόματι του έθνους

Πολιτική κουλτούρα, αλυτρωτισμός

και αντιαμερικανισμός στη

μεταπολεμική Ελλάδα, 1945-1967

Επίκεντρο, 2010, σ. 464, € 25

Ο Ουίνστον Τσώρτσιλ, εμβληματική φυσιογνωμία της μάχης του Β' Παγκοσμίου πολέμου, γράφει τις αναμνήσεις του. Ο ίδιος διατείνεται ότι δεν κάνει κριτική εκ των υστέρων, εκτός κι αν είχε διαφωνήσει από εκείνη την εποχή. Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος χαρακτηρίζεται ως «αναίτιος», θα μπορούσε κάλλιστα να αποφευχθεί. Ο Τσώρτσιλ δεν έχει αυταπάτη για το τι γράφει, αφού παραδέχεται πως «αποφεύγω να περιγράψω το βιβλίο αυτό ως ιστορία, καθώς αυτό είναι καθήκον μιας άλλης γενιάς, αλλά μπορώ να βεβαιώσω υπεύθυνα ότι αποτελεί μια συμβολή για την καταγραφή της ιστορίας». Έχει πια την πολυτέλεια να είναι επεικής απέναντι σε αυτούς που κάνανε ακρότητες, αλλά αυτό έχει να κάνει και με το πέρασμα του χρόνου. Πρόκειται για σημαντικό ιστορικό ντοκουμέντο, από όποια πλευρά και αν το δει κανείς.

[Γ. Ν.]

Προκειμένου να ορίσει κανείς το αντικείμενο της παρούσας μελέτης του καθηγητή Ευ. Χατζηβασιλείου θα πρέπει να σταθεί στα επίθετα μάλλον («ελληνικός», «ριζοσπαστικό») παρά στα ουσιαστικά. Γιατί αυτά χαρακτήρισαν το ιδεολογικό και πολιτικό εκείνο ρεύμα της μεταβενεζελικής εποχής που, ανάμεσα σε δύο μείζονες οικονομικές κρίσεις (του 1929 και του 1973-79), λεητούργησε ως καταλύτης στην πολιτική ιστορία της χώρας, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μιας πολιτικής που χαρακτηριζόταν από την αναπτυξιακή παρέμβαση του κράτους στην οικονομία, την εκβιομηχάνιση, τη θεσμική μεταρρύθμιση, αλλά και τη διεύρυνση της κοινωνικής δικαιοσύνης, οδηγώντας σταδιακά σε μια νέα νομομοίωση του πολιτικού και κοινωνικού συστήματος. Ηγετικές προσωπικότητες και ιδεολογικοί ταγοί όπως οι Π. Κανελλόπουλος, Γ. Θεοτοκάς, Κ. Τσάτσος, Γ. Παπανδρέου, Κ. Καραμανλής και τα πολιτικά τους επιτελεία, οι επιτυχίες αλλά και οι αποτυχίες τους, μελετώνται μέσα σε αυτό το πλαίσιο, καθώς και η συμβολή τους στη μεταπολεμική οικονομική ανάπτυξη, την εδραίωση μιας σύγχρονης δημοκρατίας, τη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή ενοποίηση.

[Σ. Κ.]

Η Μικρασιατική Καταστροφή και το αιματηρό τέλος της Μεγάλης Ιδέας θεωρείται από τους περισσότερους μελετητές ως το τέλος του ελληνικού αλυτρωτισμού. Όμως μια σειρά «εθνικών ζητημάτων», με προεξάρχοντα το Κυπριακό και το Βορειοπρωτοδικό, συνεχίζουν, ιδιαίτερα μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, να τοποθετούνται στην κορυφή της ατζέντας των εθνικών διεκδικήσεων και, μέσα από τις λαϊκές κινητοποιήσεις, να επικαθορίζουν την πολιτική ζωή της χώρας και τις διεθνείς σχέσεις. Ο Ι. Στεφανίδης στη μελέτη του αυτή εξετάζει το ιδεολογικό υπόβαθρο του φαινομένου του εθνικισμού και την επίδρασή του στη στάση της κοινής γνώμης στη μεταπολεμική περίοδο (όπου και εντοπίζει την εμφάνιση του αντιαμερικανισμού), συνδέοντας τις κινητοποιήσεις στους αθηναϊκούς δρόμους με μια πολιτική κουλτούρα που συνδύαζε στοιχεία πελατειακής παράδοσης και θρησκευτικής πίστης με στερεότυπα εθνικής ταυτότητας, εξετάζοντας ένα ευρύ φάσμα τεκμηρίων, από τον ελληνικό Τύπο και τα πρακτικά της Βουλής μέχρι τα αμερικανικά και βρετανικά αρχεία.

[Σ. Κ.]